

TISKOVÁ ZPRÁVA

**Centrum pro výzkum veřejného mínění
Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.**

Jilská 1, Praha 1

Tel./fax: 286 840 129

E-mail: nadezda.cadova@soc.cas.cz

Názory občanů na přínos cizinců pro ČR – březen 2014

Technické parametry

<i>Výzkum:</i>	<i>Naše společnost, v 14-03</i>
<i>Realizátor:</i>	<i>Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.</i>
<i>Projekt:</i>	<i>Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR, v. v. i.</i>
<i>Termín terénního šetření:</i>	<i>3. – 10. 3. 2014</i>
<i>Výběr respondentů:</i>	<i>Kvótní výběr</i>
<i>Kvóty:</i>	<i>Kraj (oblasti NUTS 3), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání</i>
<i>Zdroj dat pro kvótní výběr:</i>	<i>Český statistický úřad</i>
<i>Reprezentativita:</i>	<i>Obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
<i>Počet dotázaných:</i>	<i>1061</i>
<i>Počet tazatelů:</i>	<i>260</i>
<i>Metoda sběru dat:</i>	<i>Osobní rozhovor tazatele s respondentem</i>
<i>Výzkumný nástroj:</i>	<i>Standardizovaný dotazník</i>
<i>Otázky:</i>	<i>OV.45, OV.184</i>
<i>Zveřejněno dne:</i>	<i>16. dubna 2014</i>
<i>Zpracovaly:</i>	<i>Jana Marešová, Naděžda Čadová</i>

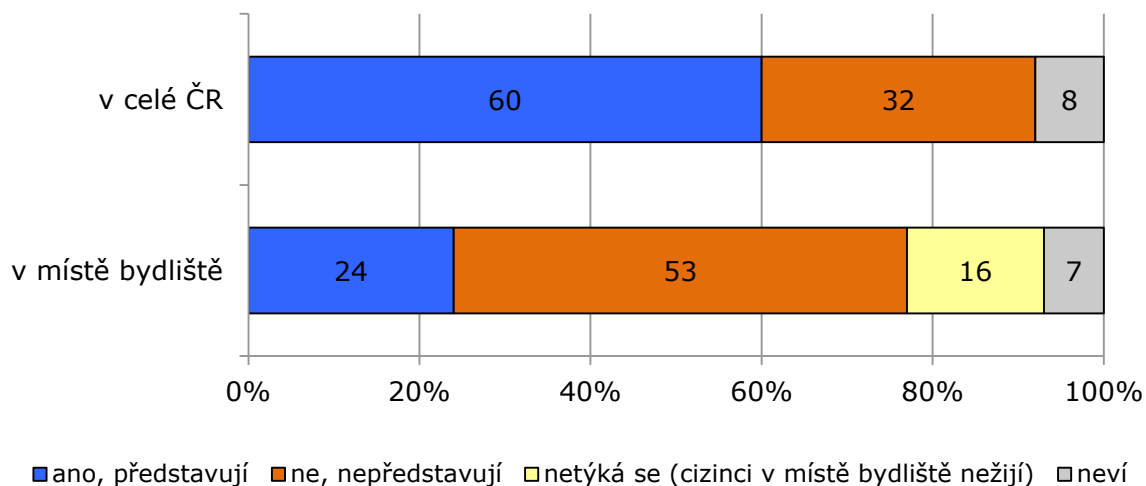
V březnovém šetření se Centrum pro výzkum veřejného mínění SOÚ AV ČR, v.v.i. zabývalo názorem občanů na přínos cizinců pro Českou republiku. Bylo zjišťováno, zda občané jiných národností, kteří k nám v posledních letech přišli, představují pro českou populaci problém, a to jednak na celorepublikové úrovni, a jednak v místě bydliště. Pozornost byla také zaměřena na konkrétní přínosy a problémy, které jsou s cizinci dlouhodobě žijícími na našem území spojovány.

Mezi českou populací převládá názor, že občané jiných národností, kteří se do České republiky v posledních letech přistěhovali, představují na celostátní úrovni problém (60 %), naopak třetina Čechů (32 %) je jako problém nevidí. Na místní úrovni je přístup k cizincům shovívavější. Pouze čtvrtina respondentů (24 %) označila v místě svého bydliště občany jiných národností, kteří sem v posledních letech přišli, za problém. Naopak

více než polovina dotázaných (53 %) cizince v místě svého bydliště jako problém nevnímá. 16 % dotázaných uvedlo, že se jich tato problematika netýká, jelikož v místě jejich bydliště cizinci nežijí.

Graf 1: Představují občané jiných národností, kteří k nám v posledních letech přišli, problém? (v %)¹

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., *Naše společnost 3. – 10. 3. 2014*, 1061 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

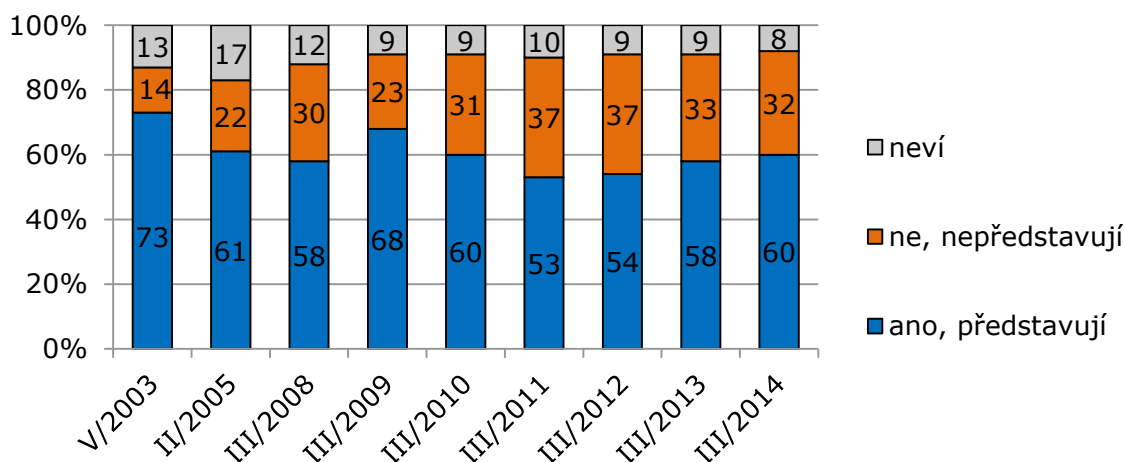
Z dlouhodobého hlediska na úrovni celé ČR (viz graf 2) došlo od roku 2003 k poklesu zastoupení občanů, pro které cizinci znamenají problém, o 13 procentních bodů, a k růstu podílu těch občanů, pro něž problém nepředstavují, o 18 procentních bodů. V porovnání s předchozím rokem zůstaly hodnoty na téměř stejné úrovni. Ovšem ze srovnání s roky 2011 a 2012 je patrné, že zastoupení občanů, kteří označují cizince jako problém, za poslední dva roky vzrostlo. Nejvyšší podporu měl tento postoj v roce 2009, kdy jej zvolilo 68 % české veřejnosti.

Na úrovni místa bydliště (viz graf 3) nedochází k výrazným změnám – od roku 2005 představují cizinci v místě bydliště stabilně pro přibližně čtvrtinu populace problém a pro zhruba polovinu dotázaných problém nepředstavují. K mírným změnám došlo v letech 2005 a 2009, kdy vzrostl podíl občanů (oba roky 29 %), kteří cizince na místní úrovni vnímají jako problém, a také v letech 2003 a 2011, kdy se zvýšilo zastoupení názoru, že cizinci v místě bydliště problém nepředstavují (65 %, respektive 56 %). Ve srovnání s rokem 2013 se podíl Čechů, jež nahlízejí na občany jiných národností jako

¹ Znění otázky: „Představují nebo nepředstavují občané jiných národností, kteří k nám přišli v posledních letech, problém: a) v rámci celé České republiky, b) v místě Vašeho bydliště?“. Varianty odpovědí: ano, představují; ne, nepředstavují; netýká se (v místě bydliště cizinci nežijí).

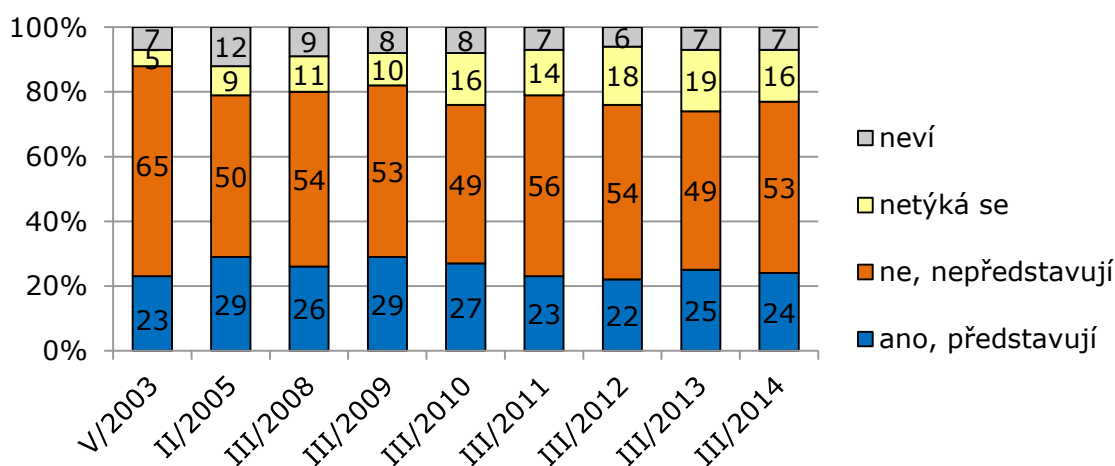
na problém, téměř nezměnil, a podíl Čechů, kteří mají opačný názor, vzrostl o 4 procentní body.

Graf 2: Představují občané jiných národností, kteří k nám v posledních letech přišli, problém v celé ČR – časové srovnání (v %)

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost 3. – 10. 3. 2014, 1061 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Graf 3: Představují občané jiných národností, kteří k nám v posledních letech přišli, problém v místě bydliště – časové srovnání (v %)

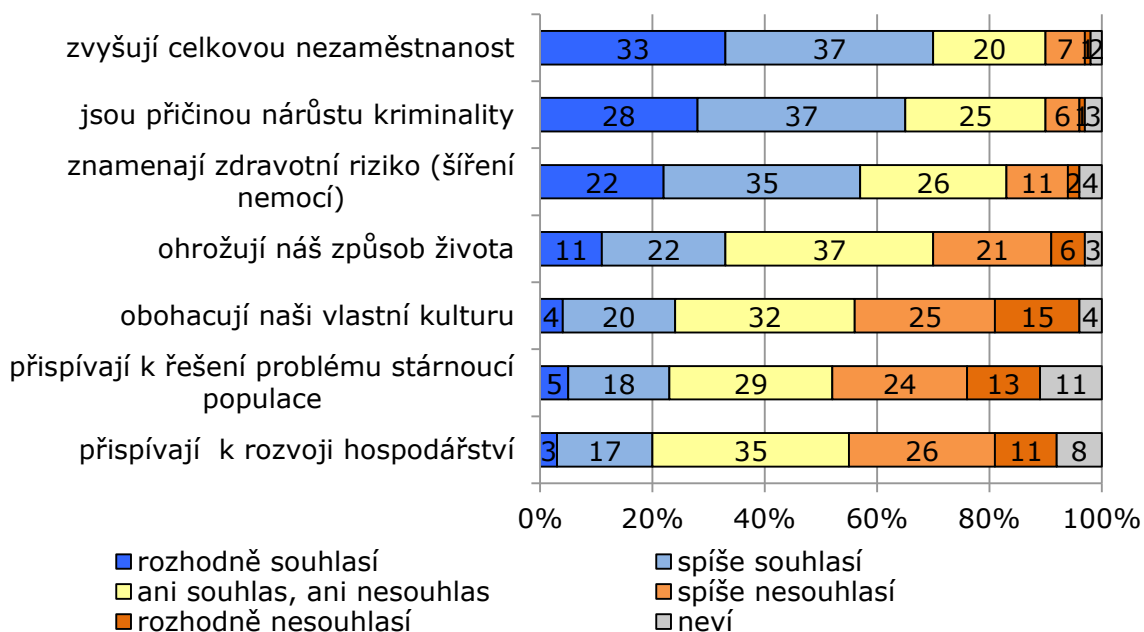

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost 3. – 10. 3. 2014, 1061 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Z hlediska sociodemografických ukazatelů v rámci celé ČR jsou cizinci vnímáni jako problém zejména lidmi staršími 60 let. Opačný názor mají častěji lidé ve věkové skupině 15 – 29 let a sympatizanti pravice. Na úrovni bydliště cizinci častěji představují problém pro lidi, kteří deklarují špatnou životní úroveň. Protikladný postoj ve vyšší míře zastávají lidé s vysokoškolským vzděláním a lidé ve věkové skupině 15 – 29 let. Pozitivněji k cizincům přistupují, a to jak na úrovni bydliště, tak v rámci celé ČR, lidé, kteří mají mezi cizinci, jež dlouhodobě žijí v ČR, přátele.

Další otázka byla zaměřena na vnímání cizinců žijících dlouhodobě na území České republiky. Největší zastoupení souhlasných odpovědí je zaznamenáno u negativních názorů – cizinci zvyšují celkovou nezaměstnanost (souhlas vyjádřilo 70 % respondentů) a jsou příčinou nárůstu kriminality (65 %). Nesouhlas s těmito výroky vyjádřila pouze celá desetina dotázaných (8, respektive 7 %). Nadpoloviční většina českých občanů se domnívá, že cizinci dlouhodobě žijící v ČR znamenají zdravotní riziko (57 %), nesouhlas vyjádřila o málo více než desetina oslovených (13 %). Názory týkající se ohrožování našeho způsobu života jsou roztržštěné – třetina souhlasí (33 %), více než čtvrtina nesouhlasí (27 %) a 37 % dotázaných zvolilo odpověď „ani souhlas, ani nesouhlas“. U pozitivních výroků týkajících se cizinců dlouhodobě pobývajících v ČR naopak převládají nesouhlasné odpovědi – obohacují naši vlastní kulturu (souhlas vyjádřilo 24 % dotázaných, nesouhlas 40 %), přispívají k řešení problému stárnoucí populace (souhlas 22 %, nesouhlas 37 %) a přispívají k rozvoji hospodářství (souhlas 20 %, nesouhlas 37 %). U těchto postojů přibližně třetina populace zvolila středovou variantu odpovědi – „ani souhlas, ani nesouhlas“.

Graf 4: Názory na cizince dlouhodobě žijící v ČR (v %)²

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., *Naše společnost 3.* – 10. 3. 2014, 1061 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

² Znění otázky: „Řekněte, nakolik souhlasíte či nesouhlasíte s následujícími výroky. Cizinci pobývající dlouhodobě v České republice: a) obohacují naši vlastní kulturu, b) zvyšují celkovou nezaměstnanost, c) jsou příčinou nárůstu kriminality, d) přispívají k řešení problému stárnoucí populace, e) znamenají zdravotní riziko (šíření nemocí), f) přispívají k rozvoji hospodářství, g) ohrožují náš způsob života.“ Varianty odpovědí: rozhodně souhlasí; spíše souhlasí; ani souhlas, ani nesouhlas; spíše nesouhlasí; rozhodně nesouhlasí.

V porovnání s rokem 2013 (viz tabulku 1) nedošlo u zkoumaných postojů k cizincům k výrazným změnám. O 4 procentní body vzrostl podíl souhlasných odpovědí u mínění, že cizinci znamenají zdravotní riziko. V případě nesouhlasných odpovědí vzrostl o 4 procentní body podíl občanů, kteří nejsou přesvědčeni, že cizinci obohacují naši vlastní kulturu, a také podíl občanů, kteří se neztotožňují s názorem, že cizinci přispívají k řešení problému stárnutí populace (o 5 procentních bodů). U zbylých stanovisek v porovnání s předchozím rokem nedošlo k žádným statisticky významným změnám. Ve srovnání s rokem 2009 došlo k poklesu podílu respondentů, kteří si myslí, že cizinci jsou příčinou nárůstu kriminality (o 9 procentních bodů). To ovšem může být také ovlivněno změnou formulace daného výroku, jehož aktuální podoba je platná od roku 2012. V předchozích letech tento výrok zněl: „podílejí se na nárůstu kriminality“. Dále za posledních 5 let došlo k poklesu souhlasných odpovědí v případě názoru, že cizinci představují zdravotní riziko, o 13 procentních bodů, a také u názoru, že cizinci přispívají k rozvoji hospodářství, o 5 procentních bodů.

Tabulka 1: Názory na cizince dlouhodobě žijící v ČR – časové srovnání (v %)

	III/09 S/SN/N	III/11 S/SN/N	III/12 S/SN/N	III/13 S/SN/N	III/14 S/SN/N
zvyšují celkovou nezaměstnanost	72/17/8	64/22/11	64/21/11	68/19/10	70/20/8
jsou příčinou nárůstu kriminality	74/17/6	70/20/7	62/24/10	67/23/6	65/25/7
znamenají zdravotní riziko (šíření nemocí)	71/16/9	58/22/16	54/24/16	54/28/13	58/26/13
ohrožují náš způsob života	36/30/28	33/32/29	32/29/33	33/35/28	33/37/27
obohacují naši vlastní kulturu	25/30/41	26/33/37	25/31/39	25/36/36	25/32/40
přispívají k řešení problému stárnutí populace	25/23/34	22/29/36	25/25/35	26/30/32	23/29/37
přispívají k rozvoji hospodářství	24/33/33	20/36/36	21/35/34	19/37/36	19/36/37

Pozn.: Uveden podíl součtu odpovědí „rozhodně souhlasí“ a „spíše souhlasí“ (S), podíl odpovědí „ani souhlas, ani nesouhlas“ (SN) a podíl součtu odpovědí „rozhodně nesouhlasí“ a „spíše nesouhlasí“ (N).

Dopočet do 100 % tvoří odpovědi „nevím“.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost 3. – 10. 3. 2014, 1061 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Rozdíly v názorech na cizince z hlediska sociodemografických ukazatelů se projevují zejména v souvislosti s životní úrovní, vzděláním a politickou orientací. Vstřícnější postoj k cizincům mají občané s dobrou životní úrovní, sympatizanti pravice, lidé s vysokoškolským vzděláním a také ti, kteří mají mezi cizinci, jež v ČR dlouhodobě žijí, přátele či známé. Tito lidé častěji souhlasí s názory, že cizinci obohacují naši vlastní kulturu a přispívají k rozvoji hospodářství a také častěji nesouhlasí s výrokiem, že cizinci

zvyšují celkovou nezaměstnanost. Shovívavější vůči cizincům jsou také lidé ve věkové skupině 15 – 29 let, ti jsou převážně přesvědčeni, že cizinci obohacují naši kulturu a neznamenají zdravotní riziko. Naopak respondenti, kteří deklarovali špatnou životní úroveň, sympatizanti levice a lidé, kteří nemají mezi cizinci dlouhodobě žijícími v ČR přátele nebo známé, jsou vůči cizincům naladěni spíše negativně. Lidé se špatnou životní úrovní jsou častěji přesvědčeni, že cizinci zvyšují celkovou nezaměstnanost a jsou příčinou nárůstu kriminality a častěji nesouhlasí s tím, že by cizinci obohacovali naši vlastní kulturu a přispívali k řešení problému stárnoucí populace. Sympatizanti levice se spíše přiklánějí k názorům, že cizinci představují zdravotní riziko, ohrožují náš způsob života a nepřispívají k rozvoji hospodářství.